

Lutke, povejte nam svojo zgodbo

Martina Kostanjšek, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, OŠ Leskovec pri Krškem

Lutke imajo veliko večjo vrednost od tiste, ki jim jo ljudje načeloma najraje pripisujemo; niso zgolj predmeti oz. stvari, ki se z našo pomočjo sprehajajo po lutkovnih odrih, ampak predstavljajo neverjetno, čudežno moč. Le-ta je namreč v očeh otrok tako veličastna, da je tudi reševanje življenjskih izzivov z njimi veliko lažje, prijaznejše, kot bi bilo sicer. In če otrok morda išče samo prijatelja, kateremu bi se želel zaupati ali pa mu zgolj zapeti pesmico, ki se je je ravnokar naučil, je tukaj in zdaj, samo zanj – lutka!

Uvod

Lutka se nikoli ne pritožuje nad povedanim ali zapetim in nikoli ne obsoja in ne graja. Zna dobro poslušati in še bolje sprejemati, spregledati napake in biti tu in tam malce nagajiva ali pa prijetno zmedena, a vselej prikupna. In najpomembneje: svojo pozitivno naravnost zelo uspešno prenaša na malčke, in če se prepustimo, tudi na nas, odrasle ...

Ljudje smo različni, a lutke ne delajo razlik med nami. In to ravno zaradi svoje pozitivne plati in z njo svojega optimističnega pogleda na svet. Med

njimi vladajo odnosi, ki temeljijo na ljubezni in občutenju drugih, zato so čudovit zgled otrokom. In odraslim. Na nevsiljiv način nas učijo začutiti druge in razumeti njihove morebitne stiske. Učijo nas prijaznosti in lepega vedenja ter nas povezujejo. So nepogrešljive pri gradnji ter oblikovanju osebnosti naših najmlajših. Lutke nam torej pripovedujejo svoje zgodbe, zelo različne, pa vendar v nečem zelo podobne.

Dovoliti si moramo stopiti na drugo stran, tja, kjer je dovolj prostora za vse, majhne in velike, tja, kjer je vse lažje in preprosteje. Kajti: pomagale nam

Naš kotiček za igro z lutkami

bodo razumeti situacije, medtem ko jih bomo poslušali, jih vzeli za svoje in se z njimi poistovetili. Le gledati in videti jih moramo znati z otroškimi očmi in jih čutiti z otroškim srcem!

Knjižno-lutkovni kotiček v oddelku

Knjižno-lutkovni kotiček je v našem oddelku oblikovan z namenom individualnega, skupinskega ali pa skupnega prebiranja knjig, poslušanja pravljič, pesmic in ugank ter za vsakodnevno komunikacijo z in med otroki. A če imajo otroci ob tem še možnost kadarkoli poseči po lutkah in jih ob spontani igri na svoj način vplesti v dogajanje, je to čarobno! Brez usmerjanja s strani odrasle osebe se otrok z lutko pogovarja, jo nagovarja, boža in opazuje, včasih vozi v vozičku ali pa jo posadi za mizo in ji postreže kosilo. Z njo pleše in včasih z njo zaspi. Oponaša njeno oglašanje in gibanje. Jo natika na roko in jo poskusi nataktniti tudi svojemu vrstniku. In se ob tem smeji in zabava.

Lutka je simbol čarobnosti in moči. In nekaj čarobnosti in moči mora imeti tudi strokovna delavka v vrtcu, ki se želi uspešno združiti z lutko in z otroki ustvariti stik, predvsem tistimi, malce bolj zadržanimi. Pogled animatorja, osredotočenega na lutko, otroku sporoča, da je lutka živa in da je enakovreden član v dialogu z njim. Zato ni čudno,

da je otrok včasih določeno sporočilo pripravljen deliti le z njo, medtem ko je pri komunikaciji z odraslimi in s svojimi prijatelji manj zgovoren ali pa celo molčeč. To govori v prid lutke kot avtoritete oz. nekoga vplivnega in tako močnega, da pomembno prispeva tudi k razvoju otrokove samopodobe in samozavesti ter govornega izražanja.

Preko lutk v različnih vlogah strokovne delavke v vrtcu spoznavamo posameznike ter ustvarjamo in vzdržujemo toplo ter ljubečo klimo v oddelku. In nenazadnje ima pri tem posebno vlogo tudi prav tako posebni zeleni Gingo, lutka z usti, zobmi in jezikom, ki najraje od vsega klepeta. A ne govori kar tja v en dan! Zelo namreč pazi na izgovorjavo besed in na ta način otrokom na igriv način pomaga pri razvoju govora.

Lutkovna predstava Rokavička v izvedbi strokovnih delavk

(priredbе ukrajinske ljudske pravljičice Rokavička)

Glede na velik interes otrok za dejavnosti, povezane z lutkami, smo se strokovne delavke odločile, da v prazničnem mesecu izvedemo lutkovno predstavo, v kateri bodo nastopale natanko tiste lutke, ki jih imajo otroci vsak dan na razpolago v igralnem kotičku. Gre za rokavičke in predstavlja-

jo različne živali. Vse šolsko leto nam že pomagajo pri učenju in petju pesmi, gibalnih uprizorjenj, štetju, medtem ko se igramo s prsti in izrekamo besedila šaljk in izštevank.

Prav zaradi te njihove velike vloge v vrtčevskem življenju naših otrok sem iskala pravljico, v kateri nastopajo ravno živali. In jo našla! Dobro staro zgodbo o dedku in njegovi izgubljeni rokavici, ki postane dom. Nekatere nastopajoče v izvirni pravljici sem torej zamenjala s tistimi z našega lesenega stojala, bistvo zgodbe pa je ostalo isto, in sicer prijaznost ter skrb za druge živali. Tako so otroci lahko začutili ljubeči odnos med lutkami in se morda poistovetili z miško, glavno junakinjo, ter z njeno pomočjo dodali kamenček v mozaik razvoja skrbi za sočloveka. Vzgajamo namreč z zgledom in ne z besedami, kar pa lutkam še posebej dobro uspeva.

V očeh otrok so namreč lutke tiste, ki imajo moč in vpliv, predvsem pa veliko vedo in znajo odgovoriti skoraj na vsako zastavljeno vprašanje. Seveda, saj so čarobne! In čarobno bo videti, če bodo morda zaradi miške in njenih prijateljev naši otroci med seboj še bolj prijazni, ljubeči in razumevali. In tako kot zdaj lutke otrokom pripovedujejo svoje zgodbe, bodo mogoče nekoč oni nekomu pripovedovali svoje. Če se bodo učili od miške, bodo takšne, da bodo gradile občutek povezanosti in razvijale občutek za druge.

Občutek za to, kaj pomeni nekomu pomagati, je torej na svoj edinstven način v naši lutkovni predstavi širila drobna miška, medtem ko se je skupaj z živalmi, ki v hudi zimi niso vedele kam, stiskala v majhni rokavici. Vsako, ki je potrkala na vrata njenega doma, pravzaprav rokavičke, je namreč brez oklevanja povabila naprej, češ, skupaj nam bo še topleje. In bilo jim je! Ne le topleje, tudi prijetneje, kajti ni dobro biti sam.

Enostavna scena iz naravnih in odpadnih materialov, ki je nastajala v prisotnosti otrok, je napovedovala preprosto zgodbo iz ust preprostih lutk. Pozitivna vloga predvsem glavnega lika, miške, je otroke popeljala v svet, v katerem je enostavno reševati težave, če ti je le mar za druge. Tako je otroke na nevsiljiv način učila, da si je potrebno pomagati, če želimo ob sebi imeti prijatelje.

Kratke uganke pred izvedbo lutkovne predstave so bile zanimiv uvod v vsebino, znane pesmi o nastopajočih živalih ob koncu pa prijeten zaključek pravljice o dobroti miške, ki je vsaj za hip obogatila naš čustveni svet. O tem so pričali zadovoljni otroški obrazi, medtem ko so na glas razmišljali o nastopajočih živalskih lutkah: miški, medvedu, ptičku, volku, zajčku, ververici in lisički. In če so se

ob tem še vsaj malce zazrli v svoja srčeca, so zagotovo našli odgovore na svoja vprašanja! Tako bodo nastajale nove zgodbe, zgodbe o prijaznosti in dobroti, zgodbe, ki jih ni nikoli dovolj. Naj tako tudi ostane, lutke pa jih bodo zagotovo z veseljem širile med nas.

Zaključek

Če želimo razvijati ustvarjalnost in domišljijo, se igramo z lutkami! Če želimo izvedeti, koliko smo ustvarjalni in domiselni, oživljamo lutke! Za otroke in zase! Nikoli namreč nismo prestari zanje, pravzaprav z njihovo pomočjo ostajamo mladi.

»Lutke ne sovražijo, niso zavistne, niso hudobne. Povejo vse, kar je treba povedati, tako da nismo prizadeti. Prevzamejo odgovornost za naše uspehe in poraze. Vračajo nam ljubezen, zaupanje in iskrenost, kadar zares verjamemo vanje.« (Edi Majaron)

Zato: hvala, lutke, da ste!

Viri

- Vir 1: Ukrajinska ljudska pravljica – Rokavička. Dostopno na https://ucilnice.arnes.si/pluginfile.php/1822114/mod_resource/content/1/ROKAVI%C4%8CKA.pdf, 15. 11. 2022.
Vir 2: Kastelic, P. (2018): Empatija. V: *Revija Zmajček*. Dostopno na <https://www.zmajcek.net/empatija/>, 14. 11. 2022.
Vir 3: Lutke v vzgoji in izobraževanju. V: *Knjigca*. Dostopno na <http://www.knjigca.si/izobrazevanje/lutke.php>, 16. 11. 2022.
Vir 4: Majaron, E. (2011): Lutke skozi kurikularna področja. V: *Otroci v sobivanju z lutkami* – PeFprints. Dostopno na <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutke-didakticni-smotri.doc>, 15. 11. 2022.
Vir 5: Brun, N. (2018): Verjamem v moč lutke. V: *Vzajemnost*. Dostopno na <https://www.vzajemnost.si/clanek/175186/verjamem-v-moc-lutke/>, 16. 11. 2022.